

NOT: Gizlilik dereceli birimlerin ve kısımların tespiti ile güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-4112200

19/07/2022

Konu: Güvenlik Soruşturması ve Arşiv
Araştırması Yapılmasına Dair
Yönetmeliğine Müteallik Hususlar

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: ..... Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün 05.07.2022 tarihli ve E-53011199-900-4075364 sayılı yazısı.

3/6/2022 tarihli ve 31855 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yapılmasına Dair Yönetmelik kapsamında tereddüt edilen bazı hususlara ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, Anayasa Mahkemesi Başkanlığının 4/7/2019 tarihli ve E:2018/73, K:2019/65 sayılı kararında, *"Bu bağlamda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla elde edilen veriler kişisel veri niteliğindedir. Kuralla güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında kamu mercileri tarafından özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması da dahil olmak üzere bir bireyin özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerinin alınması, kaydedilmesi ve kullanılması özel hayata saygı hakkına sınırlama niteliğindedir.*

Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında memurlar ve kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülükleri düzenlenmiştir. Belirtilen hususlar gözetilerek kamu görevlerine atanacak kişiler bakımından birtakım şartlar getirilmesi doğaldır. Bu şekilde aranan nitelikler kamu hizmetinin etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütülmesi amacıyla yöneliktir. Dolayısıyla kamu görevine atanmadan önce kişilerin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasını öngören kural kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Ancak bu alanda düzenleme getiren kuralların kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde tedbirler uygulama ve özel hayatın gizliliğine yönelik müdahalelerde bulunma yetkisi verildiğini yeterince açık olarak göstermesi ve olası kötüye kullanmalara karşı yeterli güvenceleri sağlaması gerekir.

Kuralda güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılması memurluğa alımlarda genel şartlar arasında sayılmasına karşın güvenlik soruşturmasına ve arşiv araştırmasına konu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğuna, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağına, hangi mercilerin soruşturma ve araştırmayı yapacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır." denilerek, 657 sayılı Kanununun 48/A-8 inci fıkrası iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin mezkûr kararında belirtilen çekinceler dikkate alınarak 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Mezkûr Kanununun 1 inci maddesinde, *"(1) Bu Kanun, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasına ve elde edilecek verilerin kullanılmasına ilişkin temel ilkeleri, kimler hakkında yapılacağını, araştırma konusu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğunu, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağını, hangi mercilerin soruşturma ve araştırma yapacağını, Değerlendirme Komisyonununun oluşumu ve çalışma usul, esaslarını, veri güvenliği ile verilerin saklanma ve silinme sürelerini düzenlemektedir."* hükmü yer almaktadır.

Arşiv araştırması, güvenlik soruşturması, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yapacak birimler, değerlendirme komisyonu, kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel ilkeler, kişisel veri güvenliği ve gizlilik, kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesi gibi tüm hususlar Kanunda açıkça düzenlenmiştir.

Bu Kanuna dayanılarak çıkartılan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yapılmasına Dair Yönetmeliğin;

"Gizlilik dereceli birim ve kısımlar" başlıklı 6 ncı maddesinde, "(1) Gizlilik dereceli birim ve kısımlar, kamu kurum ve kuruluşlarında Gizlilik Dereceli Belgelerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre "çok gizli" ve "gizli" gizlilik dereceli bilgi ve belgeleri oluşturan ve saklayan birim ve kısımlardır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, gizlilik dereceli birim ve kısımları birinci fıkra gereğince belirler. Ancak tüm kamu kurum ve kuruluşlarının; teftiş ve denetim birimleri, personel birimleri, bilgi işlem birimleri ve özel kalem müdürlükleri gizlilik dereceli birimlerden sayılır.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ikinci fıkra gereğince belirlenen gizlilik dereceli birim ve kısımlar Cumhurbaşkanlığına bildirilir. Ancak bu bildirim il özel idareleri ve il özel idarelerinin üyesi olduğu mahalli idare birlikleri ile köylere hizmet götürme birlikleri için İçişleri Bakanlığına, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahalli idare birlikleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yapılır. İlgili bakanlık tarafından yapılan inceleme neticesinde birinci fıkraya uygun olduğu tespit edilen bildirimler Cumhurbaşkanlığına iletilir.

(4) Cumhurbaşkanlığına bildirilen birim ve kısımların birinci fıkra kapsamında olup olmadığı değerlendirildikten sonra uygun görülenler Cumhurbaşkanlığınca İçişleri Bakanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderilir." hükmü,

"Güvenlik soruşturması" başlıklı 8 inci maddesinde, "(1) Güvenlik soruşturması, arşiv araştırmasındaki hususlara ilave olarak kişinin;

a) Görevin gerektirdiği niteliklerle ilgili kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerindeki olgusal verilerinin,

b) Yabancı devlet kurumları ve yabancılarla ilişkisinin,

c) Terör örgütleri veya suç işlemek amacıyla kurulan örgütlerle eylem birliği, irtibat ve iltisak içinde olup olmadığının,

mevcut kayıtlardan ve kişinin görevine yansıtacak hususların denetime elverişli olacak yöntemlerle yerinden araştırılmak suretiyle tespit edilmesidir." hükmü,

"Hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacaklar" başlıklı 9 uncu maddesinde, "(1) Statüsü veya çalışma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar hakkında arşiv araştırması yapılır.

(2) Aşağıda belirtilenler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması birlikte yapılır:

a) Kamu kurum ve kuruluşlarının gizlilik dereceli birim ve kısımlarında çalıştırılacak kamu personeli.

... " hükmü,

"Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yapacak birimler" başlıklı 10 uncu maddesinde, "(1) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması;

a) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı,

b) Emniyet Genel Müdürlüğü,

c) Mahalli mülki idare amirlikleri,

tarafından yapılır..." hükmü

"Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında izlenecek yöntem" başlıklı 11 inci maddesinde, "...

(3) Dördüncü fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla;

...

f) Kurum ve kuruluşların gizlilik dereceli birimlerinde görev yapacaklara, ilişkin güvenlik soruşturması ile dördüncü fıkrada yer almayan diğer güvenlik soruşturmaları, doğrudan yapılacak talep üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü ve/veya mahalli mülki idare amirliklerince gerçekleştirilir. **İllerden gelen güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması talepleri valilikler tarafından yerine getirilir.**

...” hükmü,

"Değerlendirme Komisyonu" başlıklı 12 nci maddesinde ise, "(1) Yaptırılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda **elde edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla Değerlendirme Komisyonu kurulur.** Değerlendirme Komisyonu; Cumhurbaşkanlığında İdari İşler Başkanının görevlendireceği bir üst kademe yöneticisinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında genel sekreter yardımcısının, bakanlıklarda bakan yardımcısının, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında en üst yöneticinin görevlendireceği bir üst kademe yöneticisinin, üniversitelerde rektör yardımcısının, valiliklerde vali yardımcısının başkanlığında, teftiş/denetim, personel ve hukuk birimleri ile uygun görülecek diğer birimlerden birer üyenin katılımıyla başkan dahil en az beş kişiden ve tek sayıda olacak şekilde oluşturulur. Milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis ve hizmetlerde istihdam edilecekler hakkındaki değerlendirme, ilgili bakanlık ya da kamu kurumları bünyesindeki Değerlendirme Komisyonunca yapılır.

...” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararı ve mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde;

-7315 sayılı Kanunla yeni bir güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yeniden düzenlendiği,

-Kamu kurum ve kuruluşlarının gizlilik dereceli birim ve kısımlarındaki personel için “çalıştırılacak” ibaresine yer verildiği için Belediyeniz birimleri arasında gizlilik dereceli birim olarak tespit edilecek yerlerde halihazırda çalışan mevcut personel ve başka kurumlardan naklen atama yolu ile Belediyenize gelecek ve bahse konu gizlilik dereceli birim olarak tespit edilecek birimlerde görevlendirileceklerin “güvenlik soruşturmasının” yaptırılmasının bir zorunluluk olduğu,

-Esasen bu birimlerde çalışmakta/çalışacak olanlar için güvenlik soruşturmasının “bir defaya mahsus” yapılacağına ilişkin bir kayıt olmadığı, güvenlik soruşturmasının keyfiyeti gereğince idarecilerin bu birimlerde çalışan personel hakkında gerekli gördükleri zamanlarda tekrar yetkili birimlerden güvenlik soruşturması yapılmasını talep edebilecekleri,

-Başkanlığınızca güvenlik soruşturması taleplerinin valiliğe iletilmesi gerektiği,

-Değerlendirme Komisyonunun kurulmasının kanuni bir zorunluluk olduğu,

Değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü